Korte Mededelingen

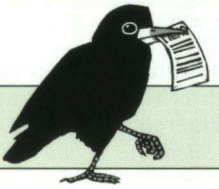

Sovon Landelijke Dag 2005
De Landelijke Dag van Sovon Vogelonderzoek Nederland komt er weer aan. Het evenement, vindt plaats op zaterdag 26 november in Concertgebouw De Vereeniging te Nijmegen (vijf minuten lopen van het NS-station). Het wordt georganiseerd in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en de Nederlandse Ornithologische Unie.
De dag is gratis toegankelijk en bedoeld voor alle vogelaars van Nederland en voor iedereen met hart voor vogels en natuur in het algemeen. Naast een uitgebreide informatie- en boekenmarkt zijn er lezingen van gerenommeerde vogelonderzoekers. Ook is er weer een speciaal jeugdprogramma, ditmaal georganiseerd door de Wildzoekers (hiervoor dient men zich van te voren op te geven). Naast het Sovon-programma is er een parallelprogramma in de bovenzaal. Het voorlopige Sovon-programma ziet er als volgt uit:

- 35 jaar na de Sahelcatastrofe: hoe doen onze Afrikagangers het nu? (Ruud Foppen);
- Trek van Afrikagangers over Nederland (Luit Buurma);
- Hoe verwerft de Zwarte Stern zich een plek in Afrika tussen de zeesterns (Jan van der Winden);
- Is de Wespendief wel een Afrikaganger? (Rob Bijlsma);
- Kust- en vliegwerk: beschermingsplan voor duin- en kustvogels (Manon Tentij);
- Bruine Kiekendieven in Zeeland (Henk Castelijns);
- Waarom toendrabroedende trekvogels het binnenland mijden (Theunis Piersma);
- Predatie-onderzoek bij weidevogels (Wolf Teunissen).

Meer informatie over deze dag is te vinden op internet: *http://www.sovon.nl*. Ook kan men informatie aanvragen per e-mail: info@sovon.nl of per telefoon: (024) 684 81 11.

Wildlife art-tentoonstellingen

De internationale wildlife art-tentoonstelling 'Wild in de natuur' is van 6 november tot en met 4 december 2005 dagelijks te bezichtigen bij 't Kunsthuis van het Oosten, Gronausevoetpad 28 te Enschede. Dit jaar tonen 45 kunstenaars uit 14 landen hun werk met als inspiratiebron de natuur. Enkele van de Nederlandse deelnemers zijn: Léon van der Linden, Dirk Moerbeek, Ari Stolk en Elwin van der Kolk. De expositie is gratis toegankelijk

Vliegende IJsvogel. Een detail uit een schilderij van Elwin van der Kolk te zien bij 't Kunsthuis te Enschede.

en is dagelijks open van 11.00 tot 17.00 uur (op donderdag tot 21.00 uur). Meer informatie is te verkrijgen per telefoon: (053) 431 25 84 of via het internet: *http://www.wildindenatuur.nl.*

Tot 17 december 2005 kunt u ook nog de tentoonstelling 'Verwondering verbeeldt: natuurkunst van Eric van der Aa en Ed Hazebroek' bezoeken bij galerie Smith in Style te Opheusden. Het is de elfde expositie van de enige galerie in Nederland die zich uitsluitend op 'wildlife art' richt. Dit keer worden werken getoond van de natuurkunstenaars Eric van der Aa en Ed Hazebroek. Bezoekadres: Lindelaan 2A, Opheusden. Open van 10.00 tot 17.00 op zaterdagen of op afspraak. Meer informatie over deze expositie is te verkrijgen bij Smith in Style, telefoon (0488) 44 23 66 of op internet: *http://www.wildlife-art.nl.*

Oehoe. Een detail uit een schilderij van Eric van der Aa, bij galerie Smith in Style te Opheusden.

Vijfde Overijsselse Vogelaarsdag

Op 12 november 2005 wordt voor de vijfde maal de Overijsselse Vogelaarsdag georganiseerd door de Vogelwerkgroep van de Vereniging voor Natuur en Milieu 'De Vechtstreek'. Dit vindt plaats in Zaal Dijk, Korteveldsweg 3, 8148 RD Lemele, (0572) 33 12 15. Het programma begint om 10.00 uur. De volgende onderwerpen zullen aan bod komen: Presentatie 'Vogels in Overijssel 2005'; Woolde, een voorbeeld van waterberging en natuurontwikkeling (Johan Medenblik); Roofvogelinventarisatie in de Groote Scheere (Cees van Kleef & Jan Leferink); Ontdek de Lemelerberg (Mark Zekhuis); Nachtzwaluwen op de Sallandse Heuvelrug (Roel Jansen & Gerrit Dommerholt); Natuurontwikkeling rond Hardenberg (Johan Poffers); Torenvalkenonderzoek (Jan van Dijk); Steenuilwerkgroep Overijssel (Be Schilder). De sluiting is om 15.30. Tijdens de middagpauze kan een lunch gebruikt worden en er is ook de mogelijkheid voor een verkenning van de omgeving aan de hand van een wandelroute.

Indien u aan deze dag wilt deelnemen dient u zich tijdig op te geven bij: Annemiek van Baren, Beukenallee 2, 8148 PG Lemele, e-mail: annemiekvanbaren@euronet.nl.

In memoriam Gerard de Vries (1919-2005)

Op zaterdag 11 juni 2005 overleed in de vroege ochtend in zijn huis te Baarn op 85-jarige leeftijd dr. Gerardus Albertus de Vries, Officier in de Orde van Oranje Nassau en groot vogelkenner. Gerard de Vries werd op 9 december 1919 in Haarlem geboren, twee jaar later verhuisde het gezin naar Baarn. Op de lagere school was de interesse in de natuur al vroeg aanwezig. Met zijn jong overleden schoolvriend Ferdinand Volkers trok hij in de omgeving van Baarn de bossen en de Eempolders in, waarbij zij eigenlijk vanaf het begin naar vogels keken. In het begin hadden zij geen verrekijkers. Alleen door spieden en sluipen konden ze de vogels dicht genoeg naderen om ze te kunnen determineren. Later mocht Gerard van zijn ouders een klein toneelkijkertje gebruiken, hoewel primitief toch een hele verbetering. Zijn tweede kijker kreeg hij van zijn moeder, een Zeiss kijker 8x30, welke hij zijn verdere leven heeft gebruikt.
Eén van de eerste vogelboeken van Gerard was het tweedelige 'Hoe heet die vogel', uit 1927-'30, geschreven door Jan P. Strijbos. Echte veldgidsen waren er toen nog niet. Om dat gemis aan te vullen maakte Gerard zelf zogenaamde determineersleutels of -tabellen van onder meer meeuwen en roofvogels en van geluiden en roepjes van zangvogels. Niet alleen van vogels werden deze sleutels gemaakt maar ook van schimmels en gallen op bladeren tot zeezoogdieren en van zwammen tot lieveheersbeestjes. Deze sleutels werden in het veld aangevuld met nadere en nog onbekende bijzonderheden. Als jong NJN'er leidde Gerard onder meer vogelzangexcursies, dat was zijn specialiteit. Bij vogelgeluiden was het: 'Veel doen, veel luisteren en voor het gevoel helpt het als je muzikaal bent'. Later raakte Gerard eigenlijk in alle facetten van de natuur geïnteresseerd. Dat is zijn verdere leven zo gebleven, waarbij de mycologie zijn specialiteit was.
Met het natekenen van plaatjes en foto's van planten en dieren is Gerard al op heel jonge leeftijd begonnen. Ook schilderde hij graag portretten. Als kind kreeg hij een tijdlang elke woensdagmiddag les in tekenen en schilderen, bij de regionaal bekende Baarnse kunstenaar Jaap de Ruig. Ook liet hij zich door de bekende kunstschilder en tekenaar Rein Stuurman adviseren betreffende het teken- en schilderwerk en de bijbehorende technieken. Gerards tekeningen hebben altijd een herkenbare en eigen stijl gehad.
Vanaf 1948 was Gerard verbonden aan het Centraal Bureau voor Schimmelcultures, CBS, te Baarn. Vanaf 1952 was hij hoofd van de afdeling Medische Mycologie. Deze functie heeft hij gehad tot aan zijn pensioen in 1985. Hij was een autoriteit op zijn vakgebied. Tijdens vele buitenlandse congressen plakte Gerard er vaak nog een reis aan vast om met een klein gezelschap, of alleen, de natuurterreinen in te trekken. Om goed voorbereid het gebied in te gaan schreef hij vooraf

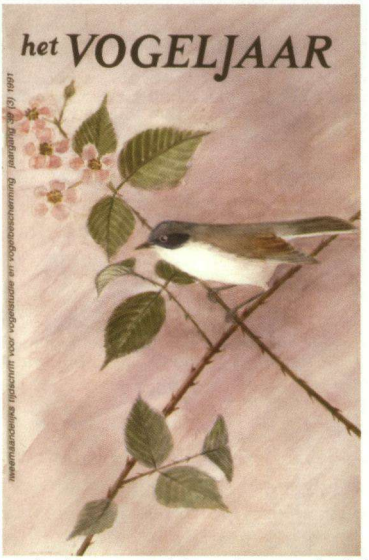

Een voorbeeld van een tekenening van dr. G.A. de Vries. Deze plaat werd gebruikt voor het omslag van het Vogeljaar 38 (3).

mensen aan om informatie, hetgeen vaak resulteerde in jarenlange vriendschappen. Van de talrijke reizen die Gerard gemaakt heeft, kunnen onder meer genoemd worden: Kenia, Zuid-Afrika, Noord-Amerika, Madagascar, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland, Colombia, Indonesië en Sri Lanka, Noorwegen, Zweden, Frankrijk, Italië, Spanje, Engeland, Schotland, Polen, Oostenrijk, Rusland en Israël.
Vanaf eind 1934(!) tot op het einde van zijn leven heeft Gerard altijd trouw een

natuurdagboek bijgehouden, door aantekeningen te maken in het veld. Voor dit dagboekhouden werd hij niet speciaal gestimuleerd. Hij deed alles puur voor zichzelf: 'om het leven vast te houden'. Van zijn talrijke waarnemingen uit zijn dagboeken (1934-'85), is dankbaar gebruikgemaakt nadat ze bewerkt werden voor het boek 'Vogels tussen Vecht en Eem', dat werd uitgegeven door de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in 1987.
In zijn boek 'In de ban van vogels' (1995) schrijft prof. dr. K.H. Voous onder meer over Gerard de Vries: ..." een uitermate kundig, zeer bescheiden veldornitholoog, die meer van de vogels geleerd en genoten heeft..." Het ging er bij Gerard altijd om het zélf te ontdekken; niet om het voorgeschoteld te krijgen. Gerard vond het juist zo leuk het allemaal zelf te ondernemen: 'Voor vogels moet je met weinig zijn. Daar leer je het meest van, het blijft allemaal beter hangen.'
Gerard omschreef zijn interesse voor de natuur: "Het is net een virus, dat heel specifiek bepaalde mensen aantast, een virus met milde, aangename symptomen. Het is wel hardnekkig en blijft je hele leven in je lichaam zitten. De algehele natuur heeft je na verloop van tijd gevormd, door een drang om naar buiten te willen. Je zult nooit deze drang verleren om verder te willen kijken". Over vogels zei hij: 'De vogel een geweldige schepping, vrij in de lucht, en het zich vrij maken van de aarde.'
Begin 2005 werd hij ongeneeslijk ziek. Gerard had nog twee wensen: geen pijn en zo lang als mogelijk in zijn eigen huis blijven. Gelukkig kwamen deze wensen uit. Bij het afscheid van Gerard, op diens studeerkamer, lagen onder meer zijn onafscheidelijke Zeiss verrekijker en alpinopet symbolisch op zijn kist, tussen de veldboeketten, zijn microscoop, tekeningen en boeken. De kennis van organismen die na afloop van leven een belangrijke rol spelen in het weer terugbrengen van de kringloop, komt overeen met de diepe gedachte die op de overlijdenskaart staat. De familie van Gerard heeft zijn heengaan en uitvaart op een bijzondere wijze gestalte gegeven.
Met het overlijden van Gerard de Vries is een unieke amateurveldornitholoog van de oude stempel heengegaan en bovenal een buitengewoon fijn mens.

■ Marc van Houten, Dovenetelhof 26, 3742 EH Baarn.

Zeldzame Oehoes broeden in Zuid-Limburgse groeves

In vier Zuid-Limburgse groeves broedt de uiterst zeldzame Oehoe. Deze uilensoort, de grootste ter wereld, komt in Nederland bijna uitsluitend voor in deze Zuid-Limburgse groeves. Een vijfde broedpaar is bekend uit de Achterhoek.
De Oehoe broedt graag in nesten op rotswanden. De volwassen vogels brengen hun jongen groot op rotsrichels. In de Limburgse groeves zijn, meestal door de winning van mergel, steile wanden ontstaan waar deze soort zijn leefgebied heeft gevonden. In 1997 vestigde zich het eerste Nederlandse broedpaar in de groeve van de ENCI in Maastricht. Sindsdien is het de soort voor de wind gegaan. In 2005 waren er op vier locaties broedgevallen. 'Hiermee is weer aangetoond dat groeves een belangrijke bijdrage leveren aan de leefomstandigheden voor bijzondere diersoorten', aldus de Limburgse Gedeputeerde Mat Vestjens.
De Limburgse mergelgroeves vormen het leefgebied van een groot aantal bedreigde dier- en plantensoorten die binnen Nederland enkel in Zuid-Limburg voorkomen. Naast de Oehoe vindt de met uitsterven bedreigde Geelbuikvuurpad zijn laatste toevluchtsoord in groeves en in een aantal groeves kan op een zomeravond het karakteristieke geluid van de Vroedmeesterpad worden gehoord. Ook veel zeldzame plantensoorten en vlindersoorten die aan kalkbodems gebonden zijn, worden in groeves aangetroffen.
De Provincie Limburg voert actief beleid om de leefomstandigheden van bedreigde soorten te verbeteren en veilig te stellen. De provincie is in overleg met de exploitanten van de groeves en een aantal betrokken natuurorganisaties om de reeds vastgestelde eindplannen voor de groeves aan te passen. Door bij de inrichting en het beheer van de groeves rekening te houden met de eisen die de soorten stellen, kunnen de bijzondere natuurwaarden van groeves in stand worden gehouden.
Bron: Persbericht van de Provincie Limburg.